

- Nevets	
- Tufi	993
- Isner	993
- Sayuti Celaleddin	994
- Bulkini Ömer b. Rastan	994
- Bulkini Abdurrahman b. Ömer	994
- Bulkini İbn-i İbrad	994
- İbn Hacer et Askalani	994
✓ Bulkini Salih b. Ömer	994
- İbn Kadi Achun Necmeddin	994
- Celal et Bekri	994-995
- Semhudi	995
- Suyuti Celaleddin	995
- İbnü'l-İleban	995
- İsmiyye	996
- İbnü'l-Mekka ed-Dimashki	997
- İbnü'l-Muhri el-Jawari	997
- Kerelü Burhaneddin	997
- Feta	997

روضۃ الطالبین

و عملة المفتین

لأبي زكريا يحيى بن شرف النووي المتوفى سنة ٦٧٦هـ (سبق).
اختصره من شرح الوجيز للرافعي (كشف الظنون) ٩٢٩هـ أوله: الحمد لله ذي الجلال والإكرام الخ
ازهرية ١٢٤٠هـ وأجزاء منه متفرقة بنفس المكتبة وأوقاف بغداد ٣٧٢هـ ودار الكتب المصريّة ٨٥
١١٠٦هـ و ١١٢٥هـ و ١١٣٥هـ و ١١٦٥هـ و سمع آخر في نفس المكتبة (انظر فهرسها ١٥١٨هـ طبع
بدلهي سنة ١٣٠٧هـ وأعيد طبعه في بيروت سنة ١٢٦٦هـ في ٨ مجلدات ***

(الدر الكامنة ١: ١٢٥، طبقات الشافعية لابن
قاضي شهبة ٢: ٤١، شذرات الذهب ٦: ٢٧٨، الأعلام ١: ١١٩)

- التوسط والفتح بين الروضۃ والشیر

أوله: الحمد لله العظيم المثان الذي أتم
الإحسان العرش أزهريه (٧٣٨هـ) و ٦٤٠هـ
وآخر برق (١٧٥٧هـ) ٢٠٦١هـ و الظاهرية
٢٤٥هـ، وطبقات الشافعية لابن
قاضي شهبة ٢: ٢٧٦، وشذرات الذهب
١١٧هـ (١١٧)

محمد بن بهادر بن عبد الله الزركشي المتوفى سنة

٧٩٤هـ (سبق).

- خادم الرافعی والروضۃ

أوله: الحمد لله الذي أمننا بفتحاته الخ ذكر
له في أربعة عشر مجلداً (كشف الظنون:
٦٩٨هـ بالازهرية ٦٧٧هـ) و طوب
قطوبي ٤٦٠هـ و دار الكتب المصريّة
٦٢٥هـ آباء و سمع آخر (الفهرس الشامل
فقه) ٤: ٩٧٤هـ (٩٧٤)

أبو بكر بن اسماعيل الرنكوني الشوفي سنة

٧٤٠هـ (سبق).

- زوائد الروضۃ (المنهل العذب: ٨٢)

عبدالله بن حسن الأستوی الشوفي سنة

٧٧٢هـ (سابق).

- المهمات على الروضۃ (سيأتي مفرداً)

أحمد بن حمдан الأذرعي المتوفى سنة ٧٨٣هـ

عبدالله محمد الحبشي، جامع الشرح و الحواشی ، (معجم الشامل لأسماء الكتب المشروخة في التراث
الإسلامي و بيان شرحته)، الجزء الثاني، ١٤٢٥/٢٠٠٤ أبو ظبي ، ص. ISAM 130565.

روضۃ

٩٩٥

روضۃ

٣٧٣٧ خ سنة ٨٩١ في حياة المؤلف

الذهب ٨: ٧٥

- بهجة الراغبين بحواشی روضۃ الطالبین

أولها: الحمد لله الذي هدانا للإسلام الخ
سنة ٢٣٦هـ بالاظهرية فقه شافعی

عمر بن علي بن عثمان الصيرفي الدمشقي
المتوفى ٩١٧هـ (سبق في البخاري)

- حاشية على الروضۃ (متحف الاندان: ٥٥٧هـ)
نجم الدين محمد بن علي السكتندي

الغيطي المتوفى سنة ٩٨٤هـ (شذرات الذهب
٤٠٦هـ ، هدية العارفين: ٢)

- فتح المغلق بتصحيح ما في الروضۃ من
الخلاف المطلق

يتحقق مع الكتاب الآتي) وعلمه وهم من
صاحب هدية العارفين .

أبو الفضل محمد بن محمد بن أحمد الغزی
العامري المتوفى سنة ٩٨٤هـ (الكتاب

السائرة ٣: ٣، شذرات الذهب ٨: ٤،
كحالة ١١: ٢٧٠)

- فتح المغلق بتصحيح ما في الروضۃ من
الخلاف المطلق. (طف السمر: ٥٧٢)

و للروضۃ عدة مختصرات :

فتح الدين علي بن محمد بن جعفر بن محمد

بن عبد الرحمن بن أحمد بن حسون المتوفى سنة
١٧٠٨هـ (أعيان العصر: ٣: ٤٨٠، الطالع

السعید: ٤٩٩، الدر الكامنة: ٣: ١٠١).

* مختصر الروضۃ.

مجھی الدین یحییٰ بن عبد الرحیم القرشی
القوصی الشافعی المتوفی سنة ٧١٨هـ (حسن

و عليه خطه ..

نجم الدين أبو الثنا محمد بن برهان الدين

إبراهيم بن عبد الله بن محمد بن جماعة
المقدسي المتوفى سنة ٩٠١هـ (الكتاب

السائرة ١: ٢٥، شذرات الذهب ٨: ٠: و سبق

في جمع الجرامع).

- تعلیقی على روضۃ الطالبین

(هدیۃ العارفین: ٢: ٢١٨).

نور الدين أبو الحسن علي بن عبد الله بن أحمد

السمهودي المتوفى سنة ٩١١هـ (الضوء اللامع
٥: ٢٤٥، وشذرات الذهب ٨: ٨، وهدية

العارفین: ١: ٧٤٠: و سبق في مواضع).

- أممية المفتین بروضۃ الطالبین.

جلال الدين عبد الرحمن بن علي

المتوفى سنة ٩١١هـ (سبق).

١- الأذہار الغضۃ في شرح الروضۃ

أوله: الحمد لله الذي أنساني ببيان

الشيخ يخطب المؤلف بالأزهري برقم

١: ٧٤٥ (٧٧٦).

٢- اليقیع فيما على الروضۃ من الفروع. خ

دار الكتب المصرية ٥٢١ مجاميع

٣- العذب المسلح في تصحيح الخلاف

المرسل في الروضۃ (كشف

الظنون: ٩٢٩).

جلال الدين أبو بكر محمد بن عمر بن محمد

بن هبة الله المعروف بالنصيري المتوفى سنة

١٩٦هـ (الضوء اللامع: ٨: ٢٥٩).

روضۃ

٩٩٤

روضۃ

٩٩٥

روضۃ

٩٩٦

روضۃ

٩٩٧

روضۃ

٩٩٨

روضۃ

٩٩٩

روضۃ

٩٩١

روضۃ

٩٩٢

روضۃ

٩٩٣

روضۃ

٩٩٤

روضۃ

٩٩٥

روضۃ

٩٩٦

روضۃ

٩٩٧

روضۃ

٩٩٨

روضۃ

٩٩٩

روضۃ

٩٩١

روضۃ

٩٩٢

روضۃ

٩٩٣

روضۃ

٩٩٤

روضۃ

٩٩٥

روضۃ

٩٩٦

روضۃ

٩٩٧

روضۃ

٩٩٨

روضۃ

٩٩٩

روضۃ

٩٩١

روضۃ

٩٩٢

روضۃ

٩٩٣

روضۃ

٩٩٤

روضۃ

٩٩٥

روضۃ

٩٩٦

روضۃ

٩٩٧

روضۃ

٩٩٨

روضۃ

٩٩٩

روضۃ

٩٩١

روضۃ

٩٩٢

روضۃ

٩٩٣

روضۃ

٩٩٤

روضۃ

٩٩٥

روضۃ

٩٩٦

روضۃ

</

في ترجمة ولباب ، فقد عرض عليه القضاة الأكبر فامتنع عن توليه وأكتفى بتدريس الفقه في المدرسة البرقوقة وفي المؤيدية ، مؤمناً بأن صفة العالم أسمى من صفة القاضي ، ومقام المعلم خير من مقام الحكم ، وتبعاً لهذا المفهوم كان جلال الدين يواجه أكابر الظالمين بظلمهم ، بل كان الحكم يأتون إلى بابه فلا يلتفت إليهم ولا يأذن لهم بالدخول عليه ، وكانت كلمته نافذة على قضاة القضاة الذين كانوا يخضعون له ويهابون جانبه ويرجعون إليه ، ولعل هذا السلوك القويم في التعامل مع الحكم كان أحد الأسباب التي حدثت بالسيوطى فيما بعد إلى أن يعتزل بدوره الحياة العامة ولا يرضى بمقابلة الحكام ويرد إليهم هداياهم التي كانوا يبعثون بها إليه .

وأما مؤلفاته فكانت من النفاقة بمكان ، فقد كانت تشدق إليها الرجال ، منها شرح جمع الجواجم في الأصول ، وشرح بردة المديح ، والمناسك ، وكتاب في الجهاد . وله كتب لم يستكمل كتابتها مثل شرح القواعد لابن هشام ، وشرح التسبييل ، وحاشية على شرح جامع المختصرات ، وحاشية على جواهر الإستوى ، وشرح الشمسية في المنطق ، وأجل كتابه التي لم يكملها هي تفسير القرآن الكريم ، فقد فسر من سورة الكهف إلى آخر القرآن الكريم ، أي نصف القرآن الكريم ما عدا سورة الإسراء السابقة على سورة الكهف والتي بها يبدأ الجزء الخامس عشر ، كما فسر الفاتحة وآيات قليلة من سورة البقرة . يقول السيوطى : وقد أكملته بتكلمة على نمطه من أول سورة البقرة إلى آخر سورة الإسراء^(١) .

حالات الصحن

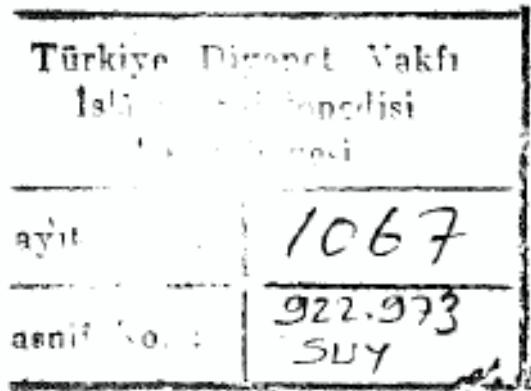
مسيرته العلمية ومباحثه الألفوية

تأليف

الدكتور رضي الله عنه

أستاذ الأدب والدراسات الإسلامية – كلية الآداب جامعة عين شمس

وعميدها السابق

الناشر

شركة مكتبة وطبعه مصطفى السايجي وأولاده مصر
محنة محدود بمسئليه ومشتملة . ملخص

(٣)

علم الدين البلقيني :

إنه علم الدين صالح بن شيخ الإسلام سراج الدين عمر بن رسان البلقيني الشافعى ، وعليه أحد السيوطى الفقه – ذلك أن السيوطى شافعى المذهب حسبما هو معروف – وهو الذى أجازه بالتدريس ، ولعل نبوغ السيوطى في الفقه يرجع في أصوله

١ - ترجمة جلال الدين محلل : حسن الحاضرة ١ / ٢٥٣

نراتنا

الذيل على رفع الأصر

أو

بغية العلما و الرواية

- Bulkini Salih b. Omer
1083

تأليف

الإمام عبد الرحمن السحاوي المتوفى ٩٠٢ هـ

تحقيق

الدكتور جودة هلال ، الأستاذ محمد محمود صبح

مراجعة

الأستاذ علي البجاوي

الدار المصرية للتأليف والترجمة

٥٢٨٠

٩٢٢.٩٧
SAH.2

وبلغ ضمان البقر والجواميس في كل سنه أربعين ألف دينار ، ووجد في تركته صندوقان كبيران فيها لمبر ذهب برسم النساء والجواري ، ومن الكتب خمسةمائة ألف مجلد ، وعمل خيمة سماها الفرجة ، ثم سميت [١] لأنها كانت إذا نصبت يمتد تحتها من الفراشين رجل أو رجلان ، اشتمل على ألف ألف ذراع وأربعين ألف ذراع وبابها أرتفاعه خمسون ذراعا بذراع العمل ، أنفق عليها عشرة آلاف ألف دينار . وأقام الخليفة في دار الأفضل « أربعين يوما والكتاب بين يديه ما ينقل »

ولما قتل حصل للناس الظلم والجحود ، فرفعوا الأئم ودعوا على « الأفضل » بعد موته ، ولسعده وسبوه ، فسأله إلينهم : ما السبب في سبكم له وقد كان له ميل إليكم ؟ فقالوا : إنه عدل وصدق وحسنات أيامه ، وفارقنا بلادنا حبا لا يامه وأفنا في بلده ، فحصل لنافع بعده هذه الجذور فهو كان السبب .

صالح بن عمر الكناني العسقلاني*

البلقيني القاهري

٨٤٨ - ٥ ٧٩١

صالح بن عمر بن رسلان بن نصير بن صالح بن شهاب بن عبد الخالق ابن محمد بن مسافر هكذا ساق شيخنا نسبيه في ترجمة والده من معجم شيوخه ، ولم يزد في مشيخة « البرهان الحلبي » من تخرجه على « عبد الخالق » ، وزاد بعده في تاريخه « عبد الحق » ، وقال في موضع آخر بعد « شهاب بن عبد الخالق » وفي نسخة « عبد الحق بن مسافر » ، وأما في

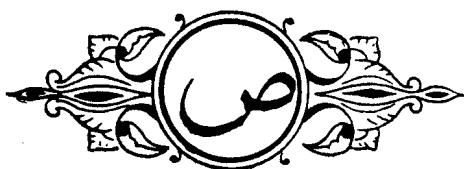
(١) يياض بالأصل مقدار كلمتين .

* علم الدين البلقيني : له ترجمة في كتاب « رفع الأصر عن قضاة مصر » لابن حجر العسقلاني شيخ المؤلف .

(أظر القسم الثاني بتحقيق د . حامد عبد الحميد)

وكذلك (الضوء الامامي ج ٣ : ٣١٢)

عادل نويهض ، معجم المفسرين ،
ج ١٠ ، م ١٩٨٣ ، بيروت

عالم بالتفسير والفقه والفرائض والأدب ، من
أهل الكوفة . انتدب لرياسة الحنفية
بالمستنصرية ، فامتنع . قال في « الدرر
الكاميرا » : « كان نادرة العراق في علوم التفسير
والفقه .. الخ »^(١) .

صالح بن عمر بن رسلان بن نصير بن صالح
الكناني العسقلاني البلقيني ، علم الدين ، أبو
البقاء : عالم بالحديث والفقه والتفسير ،
قاضٍ ، متكلم ، له نظم ، من كبار فقهاء
الشافعية في وقته . ولد بالقاهرة ، وتفقه بوالده
وأخيه عبد الرحمن ، وأخذ عن كبار العلماء .
حج سنة ٨١٤ هـ . وناب عن أخيه في الحكم

(١) طبقات المفسرين ١ : ٢١٣ ، والدرر الكامنة ٢ : ٢٩٩
وتاريخ عليه ببغداد ٦٢ وبغية الوعا ٢ : ١٠ .

الشّروانِي [١٠٣١ - ١٠٨٣ هـ]
[١٦٢٢ - ١٦٧٢ م]

صالح بن اسحاق الشرواني الأصل ،
القسطنطيني ، القره باغي الرومي ، المعروف
بـ « ظهوري » و اسحاق زاده : قاضٍ ،
مفسّر ، عارف بالتاريخ والأنساب ، شاعر ،
تولى القضاء ببيروت ، ثم بمصر ، وتوفي بها وهو
قاضٍ . من كتبه « حاشية على تفسير
البيضاوي »^(١) .

ابن الصباغ [١٢٤١ - ١٣٢٧ م]
[٧٢٧ - ٦٣٩ هـ]

صالح بن عبد الله بن جعفر بن علي بن صالح
الاسدي ، محي الدين ، ابن الصباغ الكوفي :

(١) خلاصة الأثر ٢ : ٢٣٧ وعنه أخذنا تاريخ وفاته .
وهدية المعارف ١ : ٤٢٣ ووفاته فيه سنة ١٠٧٣ هـ ، ومثله في
إيضاح المكون ١ : ١٤١ .

داره المعارف بزرگ اسلامی، جلد دوازدهم، تهران، ۱۳۸۲

بلقیس

۴۸۸

در برخی از آثار، نام این ملکه به صورت یلقمه آمده است (ابن درید، ۵۳۲؛ ابن حبیب، همانجا؛ قس: ابن کثیر، ۴۹۹)؛ حال آنکه جوادعلی به معبدی در یمن (در نزدیکی مأرب) به نام «المله بعل اوم» اشاره می‌کند که «حرم بلقیس» نیز نامیده می‌شود (۳۴۶/۲).

داستان سلیمان و ملکه سبا در میان برخی اقوام سامی همچون عبرانیان و جبیان پیشینه دارد؛ در کتاب مقدس (اول پادشاهان، ۱:۱۰) و «کیرا نگست»، اثری جیشی این داستان وارد شده که با آنچه در قرآن کریم و روایات اسلامی آمده، دارای شباهت بسیاری در مقایم است. در عهدت عتیق اشاره‌ای به نام این ملکه نشده، اما در کیرا نگست، نام وی به صورت «ماکدا» آمده است و بطور طبیعی در این روایت، بلقیس نه در یمن، بلکه در جبهه می‌زیسته است (ولپه، ۲۳)، جالب توجه آنکه در این روایت، ماکدا با سلیمان ازدواج می‌کند و پس از تولد فرزندش، منلیک به سرزمین خود باز می‌گردد که قابل مقایسه با روایات اسلامی است.

ماخاذ: ابن حبیب، محمد، المحر، به کوشش ایلز، لیشن اشتتر، حیدرآباد دکن، ۱۳۶۱ ق/۱۹۴۲ م؛ ابن درید، محمد، الاشتاق، به کوشش عبدالسلام محمد هارون، قاهره، ۱۳۷۸ ق/۱۹۵۸ م؛ ابن رسته، احمد، الاعلاق التفیسیه، به کوشش دخوبه، لیدن، ۱۸۹۱ م؛ ابن قبیله، عبدالله، المعرف، به کوشش ثروت عکاشه، قاهره، ۱۹۶۰ م؛ پیرونی، کیر، تصنیف الانسیاء، به کوشش خلیل میں، بیرون، ۱۹۷۰ ق/۱۹۸۷ م؛ ابورحان، الاتکار الباقیة، به کوشش زاخا، لایزنگ، ۱۹۲۳ م؛ نعالی، عبدالملک، شمار القلوب، به کوشش محمد ابوالفضل ابراهیم، قاهره، ۱۳۸۴ ق/۱۹۶۵ م؛ نعلی، احمد، تصنیف الانسیاء، بیرون، المکتبة الثقافیة؛ دمیری، محمد، حیاة الحیوان الکبری، قاهره، ۱۳۹۰ ق/۱۹۷۰ م؛ زمخشری، محمود، الکشاف، قاهره، ۱۹۶۶ م؛ شیخ طوسی، محمد، البری، به کوشش احمد حبیب قصیر عاملی، بیرون، دار احیاء التراث البری؛ طرسی، فضل، مجمع البیان، به کوشش هاشم رسولی محلاتی و فضل الله بزدی، بیرون، ۱۲۰۸ ق/۱۹۸۸ م؛ طبری، تفسیر، علی، جواه، المفصل، بیرون، ۱۹۶۹ م؛ عهد عتیق؛ قرآن کریم؛ مسعودی، علی، مروج الذهب، به کوشش محمد محی الدین عبدالحمید، قاهره، ۱۳۸۴ م؛ مقدسی، مظہر، البدء والتأریخ، به کوشش کلمان هوار، پاریس، ۱۹۰۳ م؛ یعقوبی، تاریخ، تحفه، ۱۳۵۸ م؛ نیز: Volp'e, M.L., *Literatura Efiopii*, Moscow, 1981.

فرامرز حاج منوچهری

بلقین، نک: قین، بنی.

بلقین بن زیری، نک: زیری، بنی.

بلقینی، خاندانی شافعی مذهب فلسطینی تبار و سرشناس در مصر و شام در سده‌های ۹-۷ ق/۱۳-۱۵ م. اینان که از خانواده عالمان محلی شهرستانهای مصر بودند، با نفوذ به دستگاه حکومتی ممالیک، برای خویش اعتباری در خور به هم رساندند. از ایشان فقیهانی برخاستند که به مقامات رسمی والا، چون قاضی القضاطی شافعیان، و نیز شهرت و ثروت دست یافتند:

۱. عمر بن رسلان ۷۲۴ ق/۱۳۲۴ م، سراج الدین ابوحنص، مفتی شافعی، محدث و مفسر. او در بلقینه، از شهرهای غرب مصر به دنیا آمد. احتمالاً خاندان پدرش از عالمان شناخته محلی بوده‌اند (نک: سخاوهی، ۲۵۳/۱). تحصیلات مقدماتی خویش را

احسن التقاضی، لیدن، به کوشش دخوبه، ۱۹۰۶ م؛ واقدی، محمد، العفاری، به کوشش مارسدن جوتز، بیروت، ۱۹۴۰ م؛ ق/۱۹۸۴ م؛ هرودی، علی، الاشارات الن معرفة الزیارات، به کوشش ز. سوردل - تومین، ۱۹۵۲ م؛ یاقوت، بلدان؛ یعقوبی، احمد، «البلدان»، همراه الاعلاق التفیسیه این رسته، به کوشش دخوبه، لیدن، ۱۸۹۱ م؛ همو، تاریخ، بیروت، ۱۹۶۰ م؛ نیز: El2; The World Gazetteer, www.world-gazetteer.com/r/r_je.htm.

عزت ملا ابراهیمی

بلقیس، نامی که در روایات اسلامی برای ملکه سبای مذکور در قرآن کریم آمده است. براساس آیاتی از سوره نمل، سلیمان(ع) به وسیله هدده از مردم خورشیدپرست سرزمینی آگاه شد که زنی برایشان حکم می‌راند؛ پس سلیمان هدده را بانمای که مضمون آن دعوت به دین حق و یکتاپرستی بود، روانه دریار آن ملکه کرد. ملکه چون نامه را دید، پس از مشاوره با پسرگان قوم خود، برای جلوگیری از رسیدن هرگونه آسیبی به سرزمینش، هدایایی برای سلیمان ارسال کرد. سلیمان آنها را پنذیرفت و از فرمانبران خود خواست تا تخت ملکه را در پیش وی حاضر سازند و یکی از آنان چین کرد. آن گاه که ملکه برای قبول دعوت سلیمان به دریار او آمد، وی را به قصری شیشه‌ای برداشت. چون ملکه وارد کاخ شد، پنداشت که برآب قدم می‌نهد. پس دامن خود را بالا کشید و ساق پای او آشکار شد. سپس تخت وی را که به دستور سلیمان تغییراتی در آن داده شده بود، به وی نمایاندند. چون دریاره آن تخت از بلقیس پرسش شد، پاسخ داد که ممکن است از آن او باشد. به هر روز، ملکه به خداوند یکتا ایمان آورد و به دین سلیمان درآمد (نمل/۲۰-۲۷؛ ۴۴-۲۰ م). برای برخی تفاسیر، نک: طبری، ۹۲/۱۹ به؛ شیخ طوسی، ۸۵/۸ به؛ زمخشری، ۳۵۹/۳ به؛ طرسی، ۷/۳۳۷ به).

قصه ملکه سبا (بلقیس)، در آثار مفسران نخستین و سپس تاریخ نویسان به تفصیل آمده است. بلقیس را زنی از خاندان تبع در یمن و فرزند هدھاد بن شرحبیل بن ذی جدن یاد کرداند که از آمیزش بنی الجان با فرزند آدم به وجود آمده است (مثلاً نک: یعقوبی، ۱۵۸/۱؛ همانجا؛ پیرونی، ۴۰؛ نعلی، ۲۷۸، ۳۰/۲/۱؛ دمیری، ۵۵۶ به). او که زنی بسیار عاقل و با کیاست بود، با کشتن زهیرین عبدشمس، نخستین کس از خاندان تبع به جای او به پادشاهی رسید و سپس ثروت و کارگزاران بسیار یافت (ابن حبیب، ۳۶۷؛ یعقوبی، همانجا؛ مسعودی، ۷۵/۲؛ مقدسی، ۱۰۸/۳)؛ اشارات فراوان به قصر پرشکوه و تخت گرانبهای او، از اوضاع پر رونق اقتصادی در سرزمین او حکایت دارد (نک: این رسته، ۱۱۴-۱۱۲؛ نعلی، ۲۷۹؛ نعالی، ۳۰/۷).

در روایات آمده است: بلقیس که با فرستادن هدایا سعی در نجات سرزمین خود از جنگ، و نیز آزمایش حقانیت سلیمان داشت، با آگاهی از پاسخ سلیمان، دریافت که وی پیامبری بر حق است و باحضور در دریار او، به دین وی گردید. در بخش پایانی این داستان، برخی به ازدواج آن دو با یکدیگر اشاره کردند و گروهی گفته‌اند که بلقیس با کسب اجازه از سلیمان با یکی از امیران یمنی ازدواج کرد و به سرزمین خود بازگشت (ابن حبیب، همانجا؛ ابن قبیله، ۲۵۴-۲۵۳؛ مقدسی، همانجا).

- Bulkini Ömer b. Rasten پژوهش
 - Bulkini Abdurrahman b. Ömer
 / Bulkini Salih b. Ömer -
 بلقینی

تصحیح المنهاج شرح منهج الطالبین محبی الدین نووی در فقه؛ شعب الایمان، حاشیه بر تفسیر کثاف، مجموعه فتاوی؛ العرف الشذی علی جامع الترمذی در حدیث که ناتمام است (کحاله، همانجا؛ بغدادی، ج ۱، ستون ۷۹۲؛ سیوطی، همانجا؛ زرکلی، ج ۵، ص ۴۶)؛ و محسن الاصطلاح (سخاوی، ج ۶، ص ۸۸)؛ محسن الاصلاح؛ نیز د. اسلام، چاپ دوم، ذیل ماده؛ زرکلی، همانجا).

سراج الدین در ۸۰۵ در قاهره درگذشت و در مدرسه‌ای که نزدیک خانه‌اش ساخته بود، مدفون شد. این مدرسه مقبره خانوادگی است و عده‌ای از فرزندان و نوادگانش که بیشتر آنان قاضی و متولیان برخی از اوقاف مصر بوده‌اند، در آن مدفون اند (سخاوی، ج ۶، ص ۸۹).

از شاگردان مشهور سراج الدین، ولی‌الدین عراقی (۷۶۲-۸۴۵)، حافظ برهان‌الدین حلبی معروف به قوف (۸۴۱-۷۵۳) و نقی‌الدین مقریزی (۸۴۵-۷۶۶) بوده‌اند (ابن‌تغیری‌بردی، ج ۱، ص ۴۵، ۱۵۱، ۳۲۲، ج ۲، ص ۱۸).
 ۲) محمدبن عمر، بدرالدین ابوالیمن: در ۷۵۷ زاده شد و تحت تربیت پدرش، سراج‌الدین عمر بن رسلاں بلقینی، قرار گرفت. وی حافظه‌ای قوی داشت و در ۷۶۹ که در دمشق همراه پدر بود، در جمع علمای آن دیار محفوظاتش را عرضه کرد. وی از شاگردان قلائی (۷۲۲-۶۵۴) در قاهره بود (ابن‌عماء، ج ۶، ص ۳۱۸-۳۱۹؛ ابن‌حجر عسقلانی، ج ۴، ص ۱۰۵) و در سال ۷۸۹ به جای پدرش قاضی عسکر شد و بنابرگزارش ابن‌حجر عسقلانی (همانجا) در همان سال درگذشت اما تاریخ وفات او بنابرگزارش سیوطی (ج ۱،

بیروت ۱۹۷۷-۱۹۶۸؛ ابن‌عذری، البيان المغرب فی اخبار الاندلس و المغرب، چاپ کولن و پرووانسال، بیروت ۱۹۸۰/۱۴۰؛ ابن‌عماد شذرات الذهب فی اخبار من ذهب، بیروت ۱۹۷۹/۱۳۹۹؛ احمدین علی مقریزی، اتعاظ العتها بآخبار الأئمة الفاطميين الخلفاء، چاپ جمال‌الدین شیال، قاهره ۱۹۴۸/۱۳۶۷؛ یاقوت حموی، معجم البلدان، بیروت ۱۹۷۹/۱۳۹۹.

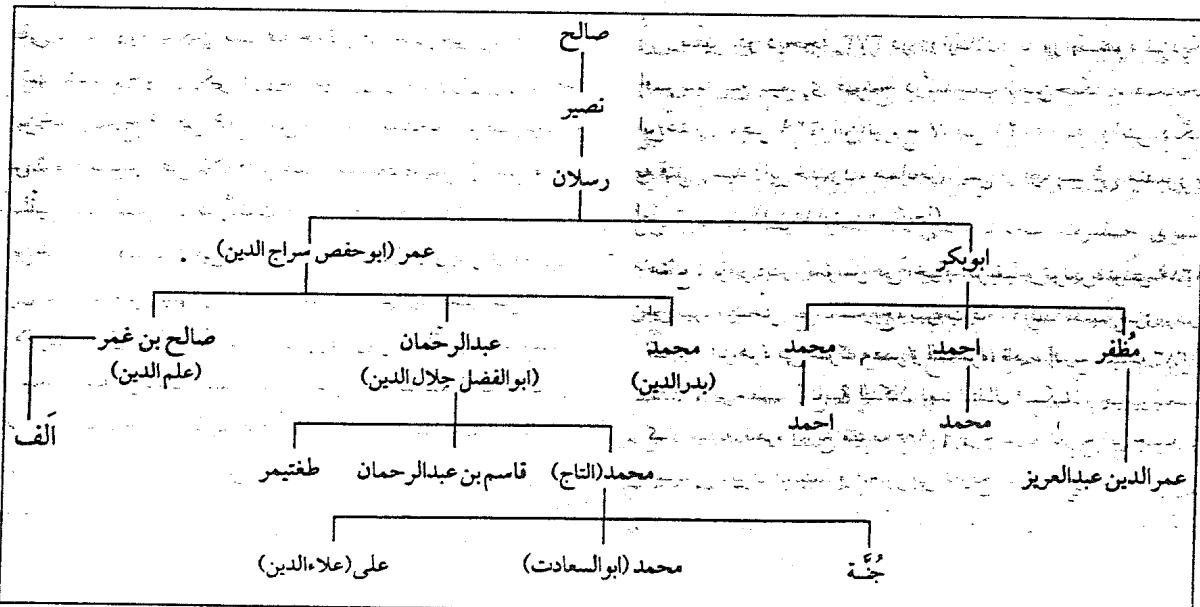
/ مهین فهیمی /

بلقین بن محمد ـ حمادیان

بلقینی، نسبت خاندانی از علماء و قاضیان شافعی مصر در قرن هشتم و نهم.

(۱) عمرین رسلاں بن نصیرین صالح، ابو‌حفص سراج‌الدین. محدث، حافظ، فقیه و قاضی بود. در بلقینه مصر زاده شد و مقدمات علوم را در همانجا آموخت، سپس به قاهره رفت و از استادانی چون نقی‌الدین سبکی (متوفی ۷۸۶)، ابوحیان غرناطی (متوفی ۷۴۵) و ابن عقیل (متوفی ۷۶۹) در ادبیات، فقه و حدیث بهره جست و اجازة روایت و فتوا دریافت کرد. سراج‌الدین، فهمی دقیق و حافظه‌ای قوی داشت؛ داماد ابن عقیل و جانشین او در منصب قضا بود، همچنین در مدارس و جامعه‌ای مصر درین می‌گفت (سخاوی، ج ۶، ص ۸۵-۸۶). ابن خلدون او سیوطی، ج ۱، ص ۳۲۹؛ کحاله، ج ۷، ص ۲۸۴. ابن خلدون او را شیخ‌الاسلام شافعیان در مصر و از بزرگترین علمای عصر خود شمرده است (ج ۲، ص ۵۴۶).

از آثار اوست: ترتیب الاقسام علی مذهب الامام در فقه؛

التدريب في الفقه

Celal el-Bekri

Salih Salih

Kasim Omar

04 MAYIS 2006

لأبي حفص عمر بن رسلان البلقيني المتوفى سنة ٨٠٥هـ (سبق) .
 بلغ فيه إلى كتاب الرضاع (كشف الظنون: ٢٨٢) أوله: اللهم لك الحمد على ما منحت من
 تدريب المبتدئ وتهذيب للمنتهي الخ ببرلين ٤٦٠٦ والأزهرية ٢٨٢٩ أممباي ٤٨٣٠٨
 وشسترتي ٤٧٠٣ والظاهرية ٣٦٤ فقه شافعي .

خ برلين ٤٦٠٧

محمد بن عبد الرحمن بن أحمد البكري المتوفى
 سنة ٩١٦هـ (سبق في شرح التحرير) .

ـ شرح التدريب
 هدية العارفين ٢: ٢١٤ .

جلال الدين عبد الرحمن بن أبي بكر السيوطي
 المتوفى ٩١١هـ (سبق)

ـ شرح التدريب للبلقيني (جلال الدين
 السيوطي لإياد الطباع: ٣٦٣)

عبد الله بن أحمد الشنشوري (القرن العاشر)
 (الكواكب السائرة ١: ٢١٧) .
 ـ شرح التدريب للسراج البلقيني .

* اختصره المؤلف في التأديب

(كشف الظنون: ٢٨٢) ، وطبقات الشافعية
 لابن قاضي شهبة ٤: ٤٢ .

علم الدين صالح بن عمر البلقيني المتوفى سنة
 ٨٦٨هـ (العلام ٣: ١٩٤) (ابن المؤلف) .

ـ تتمة التدريب

علي رضا قره بلوط ، معجم المخطوطات الموجودة في مكتبات
استانبول و آنطاولى، الجزء الأول، İSAM 141806 [y.y.,t.y.]

5.603

16 HAZ 2006

MADDE İZİMLƏNİLTƏR
SONRA GÖLƏN DURUMLA

سَمَاعُ بْنُ عَمَرَ الْأَنْطَوْلِيُّ الْمَكْتَمُ 1857

عَلَمُ الدِّينِ أَبُو الْبَقَاءِ الْكَنَانِيُّ الْعَسْقَلَانِيُّ الْبَلْقَيْنِيُّ الْفَقِيهُ
الشافعى المحدث المكلم المفسر المدرس القاضى ، قاضى
القضاء الناشر الناظم المتوفى بالقاهرة سنة 1464/868

(أنظر : كشف الظنون 389 ، 397 ، 444 ، ذيل)

كشف الظنون 255/2 ؛ هدية العارفين 1/422 ؛

معجم المؤلفين 9/5 ؛ الزركلى 194/3)

من تصنيفه :

1 - إظهار البناء في سؤال رفع الوباء - في الطب

أسعد أفندي رقم 5/1415 ؛

2 - ترجمة شيخ الإسلام سراج الدين عمر البلقيني

كوبريلي رقم 1061 ورقة 169 ، 819 هـ

3 - التحرّد والإهتمام بجمع فتاوى الوالد شيخ الإسلام

سلیمانیه رقم 677 ؛

4 - الجوهر الفرد فيما يخالف فيه الخــ العبد

أحمد ثالث رقم 3/661 ورقة 101-91 ، 853 هـ

5 - المسائل الملكية

أحمد ثالث 4/661 ورقة 101-144 ، 853 هـ

6 - مسألة دخول العبد المسلم في ملك الكافر

أحمد ثالث 5/661 ورقة 144-267 ، 853 هـ

• • •